رویش روان شناسی، سال۱۳، شماره ۳، شماره پیاپی۹۶، خرداد ۱۴۰۳
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),13(3), 2024

امکان‌سنجی بسته‌ی آموزشی کیفیت زندگی در مدرسه بر انگیزش‌تحصیلی و تعلق به مدرسه

Feasibility of Educational Package of Quality of Life in the School on Academic Motivation and Belonging to the School

کبری عالی پور
دانشجوی دکتری تخصصی روان شناسی تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران.
دکتر محمد عباسی (نویسنده مسئول)
دانشیار گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران.
دکتر عزت اله قدم پور
استاد گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران.

Kobra Alipour
PhD student in Educational Psychology, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran.
Dr. Mohamad Abasi *
Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran.
abasi.mo@lu.ac.ir
Dr. Ezatolah Ghadampour
Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

چکیده

هدف پژوهش حاضر امکان‌سنجی بسته‌ی آموزش کیفیت زندگی در مدرسه بر انگیزش تحصیلی و تعلق به مدرسه دانش‌آموزان بود. طرح پژوهش نیمه آزمایشی با پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرخرم‌آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. نمونه‌گیری (۴۰نفر) به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای بود، نمونه به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش (۲۰ نفر)، گواه (۲۰ نفر) جایگزین شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌های انگیزش تحصیلی (HEMS، هارتر،۱۹۸۱) و تعلق به مدرسه (SSCS ، بریو و بتی،۲۰۰۵) جمع آوری شدند. گروه آزمایش دوازده جلسه ۶۰ دقیقه‌ای، (هفته‌ای دو جلسه) بسته‌ی آموزشی کیفیت زندگی در مدرسه را دریافت کردند. داده‌ها با استفاده از آزمون تحلیل چند متغیره تحلیل شدند. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد، که با کنترل اثر پیش-آزمون بین دو گروه آزمایش و گواه تفاوت معناداری در سطح (P<۰/۰۰۱) وجود دارد. می‌توان نتیجه گرفت بسته‌ی آموزشی کیفیت زندگی در مدرسه باعث افزایش میزان انگیزش تحصیلی و تعلق به مدرسه دانش-آموزان می‌شود.

واژه‌های کلیدی: *انگیزش تحصیلی، تعلق به مدرسه، امکان‌سنجی کیفیت زندگی در مدرسه.*

Abstract

The purpose of this study was to Feasibility of the quality of life education package in schools on students' academic motivation and belonging to the school. The research design was semi-experimental with pre-test-post-test with the control group. The statistical population of the research included all female students in the second year of elementary school in Shahr Khorram Abad in the academic year of 2022-2023. Sampling (40 people) was done in a multi-stage cluster, the samples were randomly replaced in two experimental groups (20 people) and control (20 people). Data were collected using academic motivation questionnaires (HEMS, Harter's, 1981) and school affiliation (SSCS, Brio and Betty, 2005). The experimental group received twelve 60-minute sessions (two sessions per week) of the educational package on the quality of life at school. Data were analyzed using a multivariate analysis test. The results of the data analysis showed that there is a significant difference in the level (P<0.001) between the two experimental and control groups by controlling the effect of the pre-test. It can be concluded that the educational package of the quality of life in the school increases the level of academic motivation and belonging to the school of the students.

Keywords: *academic motivation, belonging to school,* feasibility *the quality of life in school.*

نوع مقاله : پژوهشی **دریافت : آبان ۱۴۰۲** **پذیرش: بهمن ۱۴۰۲** **ویرایش نهایی: خرداد ۱۴۰۳**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

مقدمه

مدارس محیط‌های اجتماعی بزرگی به شمار می‌روند که دانش‌آموزان از سنین شش یا هفت سالگی به آن‌جا وارد می‌شوند و تعاملات اولیه خود را در آن آغاز می‌کنند (جونگ، کولتر[۱] و همکاران، ۲۰۱۳). محیط مدرسه در صورتی که نیازهای اصلی فراگیران را ارضا کند، باعث ایجاد تعلق خاطر یا احساس تعلق به مدرسه[۲] می‌شود (ویلسون[۳]، ۲۰۲۲). تعلق به مدرسه به عنوان کیفیت ارتباط و احساس همبستگی دانش‌آموزان با همکلاسی‌ها و معلمان خود تعریف شده‌است (کربی و توماس[۴]، ۲۰۲۲). در ادبیات علمی تعلق به مدرسه با عنوان‌های دیگری همچون تعهد به مدرسه[۵]، پیوند با مدرسه[۶] و دلبستگی به مدرسه[۷] توصیف شده‌است (دیلنوزا[۸]، ۲۰۲۲). این احساس شامل ثبات هدف‌های تحصیلی، افزایش موقعیت‌های استقلال فردی، فرصت‌هایی برای رقابت، مواظبت و حمایت دانش‌آموز و پذیرفته شدن در جمع دوستان می‌باشد؛که اثرات معتددی بر جنبه های شخصی و تحصیلی دارد (فیشر[۹] و همکاران، ۲۰۲۰). اگر چه ارتباط با مدرسه در همه‌ی مقاطع تحصیلی ضروری است اما در طول دوره‌ی ابتدایی از اهمیت بیشتری برخوردار است و فقدان آن در دانش‌آموزان موجب ایجاد حجم وسیعی از مشکلات رفتاری، عاطفی و تحصیلی می‌شود (گوکبولوت[۱۰]، ۲۰۱۹). دان و هال[۱۱](۲۰۲۳) معتقد اندکه سه ویژگی مهم در مدارس می‌تواند میزان تعلق به مدرسه را در دانش‌آموزان ارتقا دهد که عبارت‌انداز؛ سطح بالای علمی مدارس و نقش حمایت‌گر معلم، فراهم آوردن محیطی که در آن رفتار دانش آموزان و کادر آموزشی مدرسه با یک‌دیگر صمیمی باشد و در نهایت دانش‌آموزان از نظر جسمانی و روانی احساس امنیت کنند (آزبورن[۱۲]و همکاران، ۲۰۲۳). پژوهش‌های انجام شده در زمینه‌ی تعلق به مدرسه نشان می‌دهد که تعلق به مدرسه دارای همبستگی مثبتی با انگیزش تحصیلی و موفقیت دانش‌آموزان (فروهلیچ[۱۳]و همکاران ۲۰۲۳)، تمایل به شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه مدرسه، سلامت روانی و اجتماعی دانش‌آموزان (کلام[۱۴] و همکاران، ۲۰۲۳)، عزت نفس بالا، بهبود عملکرد تحصیلی و بروز رفتارهای مطلوب و حضور به موقع آنان در مدرسه دارد (رو[۱۵] و همکاران،۲۰۲۳). همچنین نتایج حاصل از پژوهش‌ها نشان داد که دانش‌آموزانی که تعلق به مدرسه در آن‌ها بیشتر است در برخورد با تکالیف آموزشی از انگیزش تحصیلی[۱۶] بیشتری برخوردار هستند (دیکسون و گنتزیس[۱۷]، ۲۰۲۳).

امروزه این اتفاق نظر به وجود آمده‌است که دانش‌آموزان برای آن‌که در مدرسه عملکرد مناسبی داشته باشند؛ به مهارت‌های شناختی[۱۸] و تمایلات انگیزشی[۱۹] نیاز دارند (هنس و لیمنیو[۲۰]،۲۰۲۳). انگیزش می‌تواند درونی[۲۱] یا بیرونی[۲۲] باشد؛ انگیزش درونی به معنای انجام کار به خاطر خود کار است و انگیزش بیرونی به معنای انجام کار به خاطر یک پاداش بیرونی است (الفکی و البیالی[۲۳]، ۲۰۲۳). حالت‌های انگیزشی که فرد تجربه می‌کند بر اکثر جنبه‌های زندگی او تاثیر می‌گذارد که یکی از آن‌ها حالت انگیزشی او نسبت به مسائل تحصیلی است. انگیزش تحصیلی به فرایندی اطلاق می‌شود که منجر به یادگیری و پیشرفت می‌شود (دیرنداک[۲۴] و همکاران، ۲۰۲۳). کودکان و نوجوانان به طور طبیعی برانگیخته می‌شوند تا چراها و چگونگی‌های دنیای اطراف خود را یاد بگیرند و همراه با افزایش تجارب منفی در

1 Jong
2 the sense of connectedness with school
3 Wilson
4 Kirby & Thomas
5 school engagement
6 school bonding
7 school attachment
8 Dilnoza
9 Fisher
10 Gökbulut
11 Dunne & Hall
12 Osborne
13 Froehlich
14 Kalam
15 Rowe
16 academic motivation
17 Dixson & Gentzis
18 Cognitive skills
19 motivational tendencies
20 Hands & Limniou
21 internal
22 external
23 Elfeky & Elbyaly
24 Dierendonck

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

مدرسه، برخی از دانش‌آموزان دست از تلاش و سخت‌کوشی برمی‌دارند زیرا تصور می‌کنند که تلاش‌های آن‌ها در وضعیت تحصیلی شان تفاوتی ایجاد نخواهد کرد (لیم[1]، ۲۰۲۲). وقتی در سیستم آموزشی مشکلاتی همچون افت تحصیلی رخ می‌دهد، از انگیزه یادگیرنده به عنوان یکی از علت یاد می‌شود (هوارد[2] و همکاران، ۲۰۲۲). فقدان انگیزش نه تنها منجر به عدم مشارکت دانش‌آموزان در مدرسه می‌شود بلکه باعث ترک تحصیل یا کم‌آموزی نیز می‌شود (برنلا[3] و همکاران، ۲۰۲۲). که عوامل مختلفی بر یادگیری و انگیزش دانش آموزان تاثیر می‌گذارد که از جمله می‌توان به جو مدرسه، باورها و ادراک‌های دانش‌آموزان، ارزش‌های اجتماعی و خانوادگی (سردار[4]، ۲۰۲۲).

بررسی پیشینه‌ی پژوهشی نشان می‌دهد یکی از عواملی که می‌تواند سطح انگیزش تحصیلی (اسکیلز[5] و همکاران ۲۰۲۰) و تعلق به مدرسه (آلن[6] و همکاران، ۲۰۱۸) دانش‌آموزان را بهبود بخشد کیفیت زندگی در مدرسه[7] به فراگیران در محیط های آموزشی است (آلوا[8] و همکاران، ۲۰۱۷). کیفیت زندگی عبارت‌است از ارزیابی و ادراک افراد از وضعیت زندگی‌شان بر اساس بافت فرهنگی و نظام ارزشی که در آن زندگی می‌کنند و ارتباطی است که این عوامل با انتظارات، اهداف، معیارها و علایق شخصی آن‌ها دارند (باتلت، هان ودیل[9]، ۲۰۱۹). کیفیت زندگی در مدرسه به عنوان یکی از ابعاد کیفیت زندگی به عنوان رضایت کلی دانش‌آموزان از جتبه تجارب مثبت و منفی که ریشه در فعالیت‌های درون مدرسه دارد تعریف شده‌است (بازانو[10] و همکاران، ۲۰۱۸). پژوهشگران دریافته‌اند که عوامل مختلفی مانند؛ جو حاکم بر مدرسه، حمایت‌های تحصیلی دریافت شده دانش آموزان در محیط آموزشی، شایستگی‌ای اجتماعی/ هیجانی دانش‌آموزان، نگرش‌تحصیلی آنان در ارتباط با تکالیف آموزشی و همچنین مشارکت تحصیلی آنان در زمان حل تکالیف آموزشی، بر ادراک آنان در مورد محیط یادگیری با کیفیت موثر است (هوبن ون هرتن و همکاران[11]، ۲۰۱۵). کیفیت زندگی در مدرسه برای اجتماعی شدن دانش‌آموزان بسیار مهم است چرا که به آن‌ها کمک می‌کند که علاوه بر یادگیری مدرسه‌ای بر زبان و رفتارهای اجتماعی که در جامعه انسانی و مردم سالار دارای اهمیت هستند تسلط پیدا کنند (بازانو و همکاران، ۲۰۱۸). کودکان مدرسه با تعداد زیادی از افراد شامل؛ اعضای خانواده، معلمان، دوستان و همکلاسی‌ها رابطه دارند و بیشترین ساعت روز را در مدرسه می‌گذرانند، با بزرگ شدن‌شان شکل انضباط تا حدود زیادی تغییر می‌کند و مسائل جدیدی در روابط با همسالان و معلمان به وجود می‌آید؛ که آموزش بسته‌ی کیفیت زندگی در مدرسه منجر به این می‌شود که احساس توانایی و شایستگی در دانش‌آموزان شکل بگیرد و اصل رابطه‌ی خود را در مدرسه بر همکاری بین خود و فضای آموزشی قرار دهند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که همبستگی معناداری بین کیفیت زندگی ادراک شده‌ی دانش‌آموزان در مدرسه با رضایت و نگرش‌شان نسبت به مدرسه، روابطه‌شان با معلم و همسالان و پیشرفت تحصیلی آنان در محیط آموزشی وجود دارد (کلووی[12] و همکاران، ۲۰۱۴).

بنابراین با توجه به آنچه گفته شد و تاثیر کیفیت زندگی آموزشی بر انگیزش تحصیلی و تعلق به مدرسه دانش‌آموزان؛ متولیان آموزش و پرورش باید شرایط لازم را برای سلامت تحصیلی و بالابردن سطح کیفیت مواد آموزشی فراهم آورند. زیرا فقدان محیط آموزشی با کیفیت می‌تواند به سرنوشت علمی دانش‌آموزان آسیب برسانده و آن‌ها را با ناکامی‌های مختلف در دوران تحصیل و یا پس از آن در زندگی شخصی یا حرفه‌ای مواجه کند. بر این اساس با توجه به این‌که تاکنون پژوهشی با چنین ترکیبی از متغیرها صورت نگرفته است، نتایج این پژوهش اطلاعات ارزشمندی را در اختیار مسئولین و متولیان آموزش و پرورش قرار داده و پشتوانه پژوهشی مناسبی برای مدل‌های آموزشی در ارتباط با چگونگی ارتقای کیفیت زندگی در مدرسه را فراهم خواهد آورد. در نهایت با توجه مطالب ذکر شده هدف پژوهش حاضر امکان‌سنجی بسته آموزشی کیفیت زندگی در مدرسه بر انگیزش تحصیلی و تعلق به مدرسه دانش آموزان دختر دوره دوم ابتدایی بود.

1 Lim
2 Howard
3 Brenlla
4 Sardar
5 Scales
6 Allen
7 quality of Life in the School
8 Alva
9 Bathelt
10 Bazzano
11 Houben-van Herten
12 Kpolovie

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

روش

روش پژوهش حاضر نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی دوم ابتدایی (پایه چهارم، پنجم، ششم) شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۴۰۲-۱۴۰۱ بود. روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای بود به این صورت که از بین دو ناحیه شهر خرم‌آباد یک ناحیه به شکل تصادفی انتخاب شد و از بین مدارس دخترانه دوره دوم ابتدایی یک مدرسه و در نهایت با توزیع پرسشنامه‌های مربوط به انگیزش تحصیلی و تعلق به مدرسه در بین کلاس‌های مدرسه ۴۰ نفر از دانش‌آموزانی که در پرسشنامه‌های انگیزش‌تحصیلی(حداقل نمره، ۳۳، حداکثر نمره، ۱۶۵) و تعلق به مدرسه (حداقل نمره۲۷، حداکثر نمره ۱۰۸) یک انحراف استاندارد نمره‌ی پایین‌تر از میانگین کسب کردند انتخاب شدند و به طور تصادفی در دو گروه آزمایش و گواه جایگزین شدند. ملاک ورود شرکت‌کنندگان در این پژوهش عبارت بودن از: رضایت آگاهانه، دانش‌آموزن دختر دوره دوم ابتدایی بودن، نداشتن مشکلات روان‌شناختی حاد و عدم مصرف داروهای روان‌پزشکی، عدم وجود مشکلات تحصیلی خاص و اطمینان از همکاری برای اتمام پژوهش و ملاک خروج غیبت بیش از سه جلسه در جلسات آموزشی، انجام ندادن تکالیف و انصراف از شرکت در جلسات آموزشی و ابتلا به بیماری‌های جسمی و روانی که شرکت در ادامه جلسات را برای شرکت‌کنندگان غیر ممکن کند، بود. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی نکاتی مانند رضایت آگاهانه مشارکت‌کنندگان، اطمینان از حفظ محرمانه بودن نتایج و شرح سودمندی مداخله به شرکت کنندگان پرداخته شد. در نهایت بعد از اتمام جلسات آموزشی داده‌ها با استفاده از روش تحلیل کواریانس تک متغیره و چند متغیره با استفاده از نرم‌افزار Spss نسخه ۲۳ مورد تحلیل قرار گرفتند.

ابزار سنجش

مقیاس انگیزش تحصیلی[1] (HEMS): مقیاس استاندارد انگیزش تحصیلی هارتر[2] (۱۹۸۱) شامل ۳۳ سوال است که، انگیزش تحصیلی را با سؤال‌های دو قطبی می‌سنجد که یک قطب آن انگیزش درونی و قطب دیگر انگیزش بیرونی است و پاسخ آزمودنی به موضوع هر سؤال فقط می‌تواند یکی از دلایل بیرونی یا درونی را در برداشته باشد. معیار پاسخگویی به سوالات این پرسشنامه طیف پنج امتیازی لیکرت و گزینه‌های هیچ وقت (عدد ۱)، به ندرت (عدد ۲)، گاهی اوقات (عدد۳)، اکثر اوقات (عدد ۴) و تقریباً همیشه (عدد۵) می‌باشد. هارتر (۱۹۸۱) روایی مقیاس را با استفاده از روش تحلیل عامل تاییدی ۰/۸۶ و پایایی آن را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۷گزارش کرده است. در پژوهش رحمتی و همکاران (۱۳۹۶) روایی مقیاس با استفاده از روش تحلیل عامل تاییدی ۰/۸۴ و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ بدست آمده است. در پژوهش حاضر پایایی بدست آمده با روش آلفای کرونباخ برابر با نمره ۰/۸۲ بود.

مقیاس تعلق به مدرسه[3] (SSCS): مقیاس تعلق به مدرسه توسط بریو و بتی[4] (۲۰۰۵) تهیه شده‌است. دارای ۲۷ گویه و ۷ خرده مقیاس شامل؛ احساس تعلق به همسالان، حمایت معلم، احساس رعایت احترام و عدالت در مدرسه، مشارکت در اجتماع، ارتباط فرد در مدرسه و مشارکت علمی است، که با استفاده از طیف لیکرت ۴ گزیته‌ای از ۱ کاملا مخالفم تا ۴ کاملا موافقم نمره‌گذاری می‌شود. بریو و بتی (۲۰۰۵) روایی مقیاس را با استفاده از روش تحلیل عامل تاییدی ۰/۸۹ مناسب گزارش کردند، و با استفاده از روش آلفای کرونباخ به بررسی پایایی کل مقیاس پرداختند، آنان میزان پایایی کل مقیاس را ۰/۷۸ گزارش کردند. در ایران مکیان و کلانتر گوشه (۱۳۹۲) به بررسی روایی و پایایی این پرسشنامه پرداختند؛ در این پژوهش روایی پرسشنامه با استفاده از روش تحلیل عامل تاییدی ۰/۸۶ مطلوب گزارش شد، و همچنین جهت بررسی پایایی مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان پایایی پرسشنامه ۰/۸۷ گزارش شد که سطح قابل قبولی از پایایی است. در پژوهش حاضر نیز ضریب پایایی کل مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد.

برنامه‌ی مداخله: در پژوهش حاضر با مطالعه‌ی پیشینه‌ی نظری و تجربی در مورد کیفیت زندگی در مدرسه و عوامل موثر بر آن مانند؛ شایستگی اجتماعی/هیجانی، حمایت تحصیلی، جو مدرسه، مشارکت تحصیلی و نگرش تحصیلی بسته آموزشی کیفیت زندگی در مدرسه تدوین شد و به تایید ده نفر از متخصصان روان‌شناسی تربیتی رسید. ابتدا از دو گروه آزمایش وگواه از متغیرهای پژوهش پیش‌آزمون

1 academic motivation scale
2Harter
3 school affiliation scale
4 Brew & Beatty

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

به عمل آمد؛ و در نهایت جلسات امکان‌سنجی کیفیت زندگی در مدرسه به مدت ۱۲ جلسه‌ی ۶۰ دقیقه‌ای، به مدت دوماه (هفته‌ای دوبار) برای گروه آزمایش اجرا شد. پس از اتمام جلسات آموزشی در مرحله پس‌آزمون هر دو گروه مجددا با پرسشنامه‌های فوق مورد آزمون قرارگرفتند. خلاصه جلسات آموزشی در قالب جدول ۱ ارائه شده اند:

جدول ۱. خلاصه جلسات آموزش کیفیت زندگی در مدرسه براساس مدل تدوین شده‌ی کیفیت زندگی در مدرسه

جلسات	محتوی جلسات آموزشی
۱	سلام و احوال پرسی، برقراری ارتباط با شرکت‌کنندگان، بیان اهمیت آموزش کیفیت زندگی در مدرسه، گرفتن پیش‌آزمون از متغیرهای وابسته پژوهش از دو گروه آزمایش و گواه
۲	آموزش اهمیت برخورداری از شایستگی اجتماعی/ هیجانی مناسب برای فرد و آموزش دو مورد از مولفه‌های مربوط آن یعنی خودآگاهی و خود مدیریتی به شرکت‌کنندگان
۳	آموزش آگاهی هیجانی به شرکت کنندگان به منظور توانایی خواندن علائم رفتاری دیگران و درک و پاسخ مناسب به احساس آنان، آموزش مدیریت رابطه (به منظور برقراری رابطه مناسب و سازنده با همسالان و محیط اجتماعی) و آموزش تصمیم‌گیری مسئولانه (یعنی آموزش توانایی‌هایی به فرد که با استفاده از آن فرد اخلاق، ایمنی و عوامل اجتماعی را هنگام تصمیم‌گیری مد نظر قرار می‌دهد).
۴	به اهمیت مشارکت تحصیلی (شامل؛ مشارکت عاطفی، شناختی و عاطفی) در حین انجام فعالیت‌های آموزشی پرداخته شد، و دانش‌آموزان با نحوه‌ی انجام هرکدام از این شیوه‌های مشارکتی در زمان برخورد با تکالیف آموزشی آشنا شدند.
۵	به آموزش نحوه‌ی برقراری ارتباط اجتماعی مناسب پرداخته شد، دانش‌آموزان با وجود برخورداری از این مهارت‌ها توانایی برقراری ارتباط اجتماعی مناسب با عوامل محیطی را کسب می‌کنند و از این طریق می‌توانند حمایت‌های تحصیلی مناسب جهت موفقیت را کسب کنند.
۶	به آموزش مهارت‌های خود نظم‌دهی به دانش‌آموزان پرداخته شد؛ با استفاده از این مهارت‌ها توانایی خودنظم‌دهی افزایش می‌دهند.
۷	دانش‌آموزان به اهمیت این‌که نسبت به تکالیف یادگیری خود ارزش قائل باشند و اهداف آموزشی را با اهمیت و مفید بدانند آشنا شدند.
۸	دانش‌آموزان با اهمیت ایجاد نگرش مثبت نسبت به همسالان، معلمان و عوامل آموزشی آشنا شدند.
۹	دانش‌آموزان به اهمیت توجه به تاکیدهای آموزشی موجود در محیط آموزشی، ارزش‌ها و هدف‌های موجود در آن آشنا شدند.
۱۰	دانش‌آموزان روش‌های ایجاد فرصت‌های آموزشی مناسب، ماجراجویی نسبت به چگونگی حل تکالیف و پیشرفت در تکالیف آموزشی را یاد گرفتند.
۱۱	دانش‌آموزان به لزوم برخورداری از عواطف مثبت و انسجام اجتماعی و رضایت آموزشی نسبت به مهارت‌های یادگیری آشنا شدند.
۱۲	جمع بندی مطالب ارائه شده در طول دوره آموزشی، گرفتن پس‌آزمون از متغیرهای وابسته پژوهش از دو گروه آزمایش و گواه

یافته ها

یافته‌های پژوهش در ارتباط با اطلاعات جمعیت شناختی نشان داد که از بین ۲۰ نفر شرکت‌کننده در گروه آزمایش (۷ نفر پایه چهارم، ۸نفر پایه پنجم و ۵ نفر پایه ششم) و شرکت‌کنندگان گروه آزمایش شامل؛ آزمایش (۶نفر پایه چهارم، ۷نفر پایه پنجم و ۷ نفر پایه ششم) بودند، دانش‌آموزان از نظر پایگاه اجتماعی/اقتصادی در سطح متوسط بودند و همچنین همگی دارای نمرات یک انحراف استاندار پایین‌تر از میانگین در متغیرهای وابسته پژوهش بودند.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار متغیرهای‌پژوهش در دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون

متغیر	گروه	مرحله	میانگین	انحراف معیار
تعلق به مدرسه	آزمایش	پیش‌آزمون	۶۶/۳۵	۳/۷۰
		پس‌آزمون	۷۸/۶۰	۴/۶۶
	گواه	پیش‌آزمون	۶۶/۴۰	۴/۳۵
		پس‌آزمون	۶۷/۱۰	۳/۵۸
انگیزش تحصیلی	آزمایش	پیش‌آزمون	۸۰/۰۵	۱۱/۲۹
		پس‌آزمون	۹۲/۲۰	۱۹/۵۷
	گواه	پیش‌آزمون	۸۰/۸۰	۱۴/۸۱

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

پس‌آزمون	۸۳/۸۰		۱۶/۳۸

جدول شماره۲، یافته‌های توصیفی مربوط به هرکدام از متغیرهای پژوهش را به تفکیک برای گروه آزمایش و گواه نشان می‌دهد. استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس به عنوان یک آزمون پارامتریک، مستلزم رعایت برخی پیش‌فرض‌های آماری از جمله فاصله‌ای یا نسبی بودن مقیاس اندازه‌گیری متغیر وابسته، گمارش تصادفی آزمودنی‌ها، به جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنف استفاده شد نتایج حاصل از آزمون تحلیل برای انگیزش تحصیلی (p=۰/۱۲، z= ۰/۸۲) و تعلق مدرسه (p۰=/۰۹، z= ۰/۷۶) می‌باشد که می‌توان نتیجه گرفت که داده‌ها از فرض مبنی بر نرمال بودن داده‌ها پیروی می‌کنند، نتایج حاصل از بررسی همگنی شیب رگرسیون به ترتیب برای متغیر انگیزش تحصیلی (p=۰/۱۸، F =۱/۲۴) و تعلق به مدرسه (p=۱/۱۲، F =۰/۰۹) نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها نشان داد که از فرض مبنی بر همگنی شیب رگرسیون پیروی می‌کنند و همچنین به منظور بررسی همگنی واریانس‌ها از آزمون لوین استفاده شد که نتایج حاصل از آن به ترتیب برای انگیزش تحصیلی (p=۰/۰۹، F =۳/۵۲) و تعلق به مدرسه (p=۰/۳۲، F =۰/۰۹) به دست آمد که نتایج حاصل نشان داد که داده‌ها از پیش‌فرض مبنی بر همگنی واریانس‌ها نیز پیروی می‌کنند؛ و در نهایت به منظور بررسی پیش‌فرض همگنی ماتریس واریانس / کوواریانس از آزمون ام باکس استفاده شد که نتایج حاصل از این آزمون (p=۰/۴۹، F=۰/۸۰) نیز نشان داد که داده‌ها از این پیش فرض آماری نیز پیروی می‌کنندر ادامه به منظور بررسی تاثیر کلی آموزش بر متغیرهای پژوهش از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره استفاده شد که نتیجه آن در قالب جدول ۳ آورده می‌شود.

جدول۳. نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره نمرات پس‌آزمون متغیرهای پژوهش در دو گروه آزمایش و گواه

نام آزمون	ارزش	F	درجه آزادی خطا	درجه آزادی خطا	سطح معناداری	مجذور اتا	توان آزمون
اثر پیلایی	۰/۸۷	۳۲/۴۹	۶	۲۷	۰/۰۰۱	۰/۸۷	**۱**
لامبدای ویلکز	۰/۱۲	۳۲/۴۹	۶	۲۷	۰/۰۰۱	۰/۸۷	**۱**
اثرهلتینگ	۷/۲۲	۳۲/۴۹	۶	۲۷	۰/۰۰۱	۰/۸۷	**۱**
بزرگترین ریشه روی	۷/۲۲	۳۲/۴۹	۶	۲۷	۰/۰۰۱	۰/۸۷	**۱**

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌کنید سطوح معناداری همه‌ی آزمون‌ها بیانگر آن است که بین دو گروه آزمایش و گواه در متغیرهای تعلق به مدرسه و انگیزش تحصیلی در مرحله‌ی پس‌آزمون تفاوت معناداری مشاهده می‌شود (p>۰/۰۰۱، F =۳۲/۴۹) میزان تاثیر یا تفاوت برابر ۰/۷۸ است. برای بررسی نقطه تفاوت ، از آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیره در متن مانکوا استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول شماره ۴ ارائه شده‌است.

جدول۴. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیره به منظور مقایسه نمرات پس‌آزمون متغیرهای پژوهش در دو گروه آزمایش و گواه

متغیر	منابع متغیر	مجموعه مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	مجذور اتا	توان آماری
	پیش آزمون	۱۰۷۳۸/۲۶	۱	۱۰۷۳۸/۲۶	۰/۰۶	۰/۸۰	۰/۱۰	**۰/۹۸**
انگیزش تحصیلی	گروه	۸۷۲/۰۲	۱	۸۷۲/۰۲	۱۹/۸۴	۰/۰۰۱	۰/۴۲	**۱**
	خطا	۱۵۸۱/۸۰	۳۶	۴۳/۹۳	-	-	-	-
	پیش آزمون	۵۲/۴۵	۱	۵۲/۴۵	۱/۱۹	۰/۲۸	۰/۱۲	**۰/۹۶**
تعلق به مدرسه	گروه	۱۳۲۸/۴۶	۱	۱۳۲۸/۴۶	۱۴/۳۶	۰/۰۰۱	۰/۷۰	**۰/۹۹**
	خطا	۳۲۴/۵۳	۳۶	۹/۰۱	-	-	-	-

همان‌طور که در جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود با کنترل نمرات پیش‌آزمون بین شرکت‌کنندگان گروه‌های آزمایش و کنترل در مرحله‌ی پس‌آزمون در متغیر انگیزش تحصیلی (P<۰/۰۰۱ ، F =۱۹/۸۴) و تعلق به مدرسه تفاوت معناداری (P<۰/۰۰۱ ، F =۱۴/۳۶)

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

وجود دارد . با توجه به مجذور اتا می‌توان گفت که امکان‌سنجی بسته‌ی آموزشی کیفیت زندگی در مدرسه منجر به افزایش ۰/۴۲ انگیزش تحصیلی و ۰/۷۰ تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان شرکت‌کننده در گروه آزمایش شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه‌ی حاضر با هدف امکان سنجی بسته‌ی آموزشی کیفیت زندگی در مدرسه بر انگیزش‌تحصیلی و تعلق به مدرسه دانش‌آموزان دختر دوره‌ی دوم ابتدایی (چهارم، پنجم و ششم) انجام شد. یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد که امکان‌سنجی بسته‌ی آموزشی کیفیت زندگی در مدرسه دارای تاثیر مثبت و معناداری بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان است. یافته‌های حاصل از پژوهش همسو با نتایج پژوهش‌های گذشته از جمله؛ اسکیلز و همکاران (۲۰۲۰) و کلووی و همکاران (۲۰۱۴) بود. در ارتباط با تبیین چگونگی تاثیر کیفیت زندگی در مدرسه بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان می‌توان گفت که محیط مدرسه، محیط کسب دانش و رشد همه جانبه‌ی افراد است و باید در آن رشد و پویایی و جوش و خروش علمی موج بزند تا دانش‌آموزان بتوانند با اشتیاق وافری در مدرسه حضور یابند و در فعالیت‌های تحصیلی خود مشارکت داشته باشند (دیلنوزا، ۲۰۲۲). هر چه دانش‌آموزان در مدرسه، کیفیت آموزشی بیشتری را تجربه کنند نگرش مثبت‌تری درباره مدرسه و فعالیت‌های آن در ذهن‌شان شکل می‌گیرد؛ این ذهنیت مثبت زمینه لازم را برای انگیزش دانش‌آموزان به انجام تکالیف درسی بیشتر می‌شود (زید و همکاران، ۲۰۲۲). بالطبع اگر دانش‌آموزان احساس کنند که فرصت‌های لازم جهت پیشبرد اهداف آموزشی و غیر آموزشی خود در مدرسه را به دست می‌آورند سازگاری آموزشی و انگیزش تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند و می‌توانند در مواجه با مشکلات و موانع تحصیلی عملکرد بهتری داشته باشند (کایاما و همکاران، ۲۰۲۰). کیفیت زندگی در مدرسه و مولفه‌های آن همچون رابطه مطلوب بین دانش‌آموزان یک مدرسه، رابطه‌ی مناسب بین کارکنان مدرسه و دانش‌آموزان، تصور مثبت دانش‌آموزان به یادگیری و محیط کلاس همگی از جمله عوامل موثر بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان است (فروهلیچ و همکاران، ۲۰۲۳). کیفیت زندگی در مدرسه باعث می‌شود که بسیاری از خصوصیات و ویژگی‌هایی که منجر به افزایش توانمندی و کاهش آسیب‌پذیری می‌شود در دانش-آموزان ارتقا پیدا کند و عملکرد دانش‌آموزان در مواجه با مشکلات و چالش‌های تحصیلی بهبود پیدا کند؛ در حقیقت دانش‌آموزانی که به این باور و توانایی می‌رسند، انگیزش تحصیلی بیشتری نیز دارند (بودور و همکاران، ۲۰۲۲).

علاوه بر این یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد که امکان‌سنجی بسته‌ی آموزشی کیفیت زندگی در مدرسه دارای تاثیر مثبت و معناداری بر تعلق به مدرسه دانش‌آموزان است. که یافته‌های حاصل از آن همسو با نتایج پژوهش‌های گذشته از جمله؛ آلن و همکاران (۲۰۱۸) و آپادیایا و همکاران (۲۰۱۳) همسو بود. در ارتباط با تبیین چگونگی تاثیر کیفیت زندگی در مدرسه با ایجاد احساس تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان می توان گفت که محیط مدرسه در صورتی که بتواند نیازهای اصلی دانش‌آموزان را در این سن ارضا کند، باعث ایجاد احساس تعلق به مدرسه در آنان می‌شود (باتلت و همکارن، ۲۰۱۹). به این صورت که هر چه محیط آموزشی برای دانش آموزان رضایت بخش‌تر باشد منجر به ایجاد نگرش مثبت آنان نسبت به محیط آموزشی می‌شود. به این صورت که افزایش احساس تعلق به مدرسه وابسته به کیفیت تجارب یادگیری دارد که آن‌ها تجربه می‌کنند (آپادیایا و همکاران، ۲۰۱۳). ایجاد روابط مناسب بین عوامل مدرسه و همچنین ایجاد جو صمیمی در کلاس درس و مدرسه برای افزایش احساس دلبستگی و تعلق فراگیران نسبت به مدرسه در فرایند پرورش آنان باید مورد توجه جدی قرار بگیرد. کیفیت تجارب یادگیری در مدرسه می‌تواند در رشد علمی و حرفه‌ای دانش‌آموزان تاثیر بسزایی داشته باشد و با توجه به نقش اساسی آن در سلامت، پیشرفت، خلاقیت و زندگی آموزشی دانش‌آموزان در نهایت منجر به افزایش علاقه آنان به مدرسه شود (بازانو و همکاران، ۲۰۱۸). کیفیت محیط آموزشی می‌تواند از طریق غنی‌سازی تجارب یادگیری، چگونگی ایجاد فرصت‌های یادگیری و محتوای مناسب و همچنین توجه به چگونگی ایجاد فرصت برای یادگیری فعال منجر به فراگرفتن نحوه‌ی یادگیری در یادگیرندگان و علاقه‌مندی آنان به مدرسه و یادگیری مداوم شود (سردارو همکاران، ۲۰۲۰). تعلق به مدرسه توسط محیط سالم، امن و جو روانی حمایتی مدرسه رشد می‌یابد؛ ایجاد جو کلاس مثبت و مدیریت خوب آن توسط معلم، امکان شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه، قواعد انضباطی مطلوب، کوچک بودن محیط مدرسه و اندازه کلاس درس همگی در امر ایجاد حس تعلق به مدرسه ضروری هستند (لیم، ۲۰۲۲).

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

بنابراین با توجه به آنچه گفته شد می‌توان نتیجه گرفت که در صورتی که محیط‌های آموزشی به شرایط آموزشی خود اهمیت دهند و امکانات لازم را جهت بهبود کیفیت خدمات آموزشی فراهم کنند. شرایط لازم را برای فراهم آوردن محیط آموزشی شاد و با نشاط فراهم آورند و زمینه را در جهت افزایش انگیزش تحصیلی و تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان فراهم آورند.

مانند سایر پژوهش‌ها، پژوهش حاضر نیز با محدودیت‌هایی مواجهه بوده‌است. ازجمله، تکیه بر ابزار خودگزارشی همچون پرسشنامه، عدم جمع‌آوری اطلاعات از والدین و معلمان که می‌تواند در تحقیقات آتی از روش‌های کیفی نظیر مصاحبه جهت غنای بیشتر مطالعه بهره برد، همچنین با توجه به عدم دسترسی به دانش‌آموزان در طولانی مدت دوره‌ی پیگیری بررسی نشد. در راستای این محدودیت پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی شرکت‌کنندگان بر اساس میزان تحصیلات والدین و بافت فرهنگی همتا شوند؛ همچنین به منظور بررسی ماندگاری آموزش پیگیری های سه ماهه و شش ماهه انجام گردد.

منابع

رحمتی،ف.، یمینی، م.، مهدیان، ح. (۱۳۹۶). تعیین نقش میانجی انگیزش تحصیلی در رابطه بین باورهای هوشی و تاب آوری تحصیلی در میان دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم بجنورد. *پژوهش‌نامه روان‌شناسی مثبت*، ۱۵ (۶۶)، ۸۱-۹۴.

مکیان، ر.، کلانتر کوشه. م. (۱۳۹۲). هنجاریابی پرسشنامه تعلق به مدرسه و رابطه آن با فرسودگی تحصیلی و انگیزه پیشرفت در دانش آموزان شهر تهران. *فصلنامه سنجش تربیتی*، ۵(۲۰)، ۱۱۹-۱۳۸.

Alva, A., Machado, M., Bhojwani, K., & Sreedharan, S. (2017). Study of risk factors for development of voice disorders and its impact on the quality of life of school teachers in Mangalore, India. *Journal of clinical and diagnostic research: JCDR*, *11*(1), MC01. doi: 10.7860/JCDR/2017/17313.9234

Bathelt, J., de Haan, M., & Dale, N. J. (2019). Adaptive behaviour and quality of life in school-age children with congenital visual disorders and different levels of visual impairment. *Research in developmental disabilities*, *85*, 154-162. https://doi.org/10.1016/j.ridd.2018.12.003

Bazzano, A. N., Anderson, C. E., Hylton, C., & Gustat, J. (2018). Effect of mindfulness and yoga on quality of life for elementary school students and teachers: results of a randomized controlled school-based study. *Psychology research and behavior management*, 81-89. https://doi.org/10.2147/PRBM.S157503

Borck, C. R. (2020). "I belong here.": Culturally sustaining pedagogical praxes from an alternative high school in Brooklyn. *The Urban Review*, *52*, 376-391. https://doi.org/10.1177/2167696820908761

Brenlla, M. E., Fernández Da Lama, R. G., Rodríguez Marengo, I., & Saint Cricq, E. (2022). Future time perspective, procrastination and academic motivation in Argentinian college students during the pandemic. https://repositorio.uca.edu.ar/handle/123456789/13914

Brew, C., & Beatty, B. (2005). Measuring student sense of connectedness with school: the development of an instrument for use in secondary schools. *Leading and Managing*, *11*(2), 103-118. https://doi.org/10.1186/s12654-022-03823-6

Cockerill, T. (2019). Pupils Attending a Shared Placement between a School and Alternative Provision: Is a Sense of School Belonging the Key to Success?. *Educational & Child Psychology*, *36*(2), 23-33. https://doi.org/10.1080/156482020.1903740

de Jong, E. J., Coulter, Z., & Tsai, M. C. (2023). Two-way bilingual education programs and sense of belonging: Perspectives from middle school students. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, *26*(1), 84-96. https://doi.org/10.1080/13670050.2020.1783635

Dierendonck, C., Tóth-Király, I., Morin, A. J., Kerger, S., Milmeister, P., & Poncelet, D. (2023). Testing associations between global and specific levels of student academic motivation and engagement in the classroom. *The Journal of Experimental Education*, *91*(1), 101-124https://doi.org/10.1080/00220973.2021.1913979

Dillon, E., Feuerstein, J., Kalb, L., Neely, J., & Landa, R. (2020). Quality of life in school-aged youth referred to an autism specialty clinic: a latent profile analysis. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, *50*, 1269-1280. https://doi.org/10.1178/13674823.2020.1783635

Dilnoza, J. (2022). Pedagogical Foundations of Formation of the Concept of National Pride in Elementary School Students. *INTERNATIONAL JOURNAL OF INCLUSIVE AND SUSTAINABLE EDUCATION*, *1*(5), 79-81. https://doi.org/10.1043/00220973.2021.1913979

Dixson, D. D., & Gentzis, E. A. (2023). To hope and belong in adolescence: A potential pathway to increased academic engagement for African American males. *School Psychology Review*, *52*(3), 330-342. https://doi.org/10.1080/2372966X.2021.1985927

Duchatelet, D., & Donche, V. (2019). Fostering self-efficacy and self-regulation in higher education: a matter of autonomy support or academic motivation?. *Higher Education Research & Development*, *38*(4), 733-747. https://doi.org/10.1080/07294360.2019.1581143

Dunne, T., & Hall, I. (2023). The English School. In *International Organization and Global Governance* (pp. 144-154). Routledge. https://doi.org/11.1080/2432966X.2021.1985927

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

Elfeky, A. I. M., & Elbyaly, M. Y. H. (2023). The effectiveness of virtual classrooms in developing academic motivation across gender groups. *Ann. For. Res*, *66*(1), 2005-2020. https://doi.org/10.1122/2167696820901626

Fisher, B. W., Dawson-Edwards, C., Higgins, E. M., & Swartz, K. (2020). Who belongs in school? Examining the link between Black and White racial disparities in sense of school belonging and suspension. *Journal of Community Psychology*, *48*(5), 1481-1499. https://doi.org/10.1002/jcop.22342

Froehlich, L., Brokjøb, L. G., Nikitin, J., & Martiny, S. E. (2023). Integration or isolation: Social identity threat relates to immigrant students' sense of belonging and social approach motivation in the academic context. *Journal of Social Issues*, *79*(1), 264-290. https://doi.org/10.1111/josi.12548

Gökbulut, B. (2019). The relationship between sense of belonging and technology addiction of high school students. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, *7*, 281-297. https://doi.org/10.1042/0012-1649.17.3.321

Hands, C., & Limniou, M. (2023). Diversity of Strategies for Motivation in Learning (DSML)—A New Measure for Measuring Student Academic Motivation. *Behavioral Sciences*, *13*(4), 301. **https://doi.org/10.3390/bs13040301**

Harter S.(1981) A new self-report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom: Motivational and informational components. Developmental psychology؛ 17(3): 300. https://doi.org/10.1037/0012-1649.17.3.300

Houben-van Herten, M., Bai, G., Hafkamp, E., Landgraf, J. M., & Raat, H. (2015). Determinants of health-related quality of life in school-aged children: a general population study in the Netherlands. *PLoS One*, *10*(5), e0125083. DOI:10.1371/journal.pone.0134650

Howard, A. L., Alexander, S. M., & Dunn, L. C. (2022). Helicopter parenting is unrelated to student success and well-being: A latent profile analysis of perceived parenting and academic motivation during the transition to university. *Emerging Adulthood*, *10*(1), 197-211. https://doi.org/10.1177/2167696820901626

Kalam, A., Goi, C. L., & Tiong, Y. Y. (2023). Student motivations for social media use and their effects on academic performance-a meditational approach in emerging market. *Interactive Technology and Smart Education*. https://doi.org/10.1108/ITSE-09-2022-0115

Kayama, M., & Yamakawa, N. (2020). Acculturation and a sense of belonging of children in US Schools and communities: The case of Japanese families. *Children and Youth Services Review*, *119*, 105612. https://doi.org/10.1111/chso.12725

Kirby, L. A., & Thomas, C. L. (2022). High-impact teaching practices foster a greater sense of belonging in the college classroom. *Journal of Further and Higher Education*, *46*(3), 368-381. https://doi.org/10.1080/0309877X.2021.1950659

Kliesener, T., Meigen, C., Kiess, W., & Poulain, T. (2022). Associations between problematic smartphone use and behavioural difficulties, quality of life, and school performance among children and adolescents. *BMC psychiatry*, *22*(1), 195https://doi.org/10.1186/s12888-022-03815-4

Kpolovie, P. J., Joe, A. I., & Okoto, T. (2014). Academic achievement prediction: Role of interest in learning and attitude towards school. *International Journal of Humanities Social Sciences and Education (IJHSSE)*, *1*(11), 73-100.

Lim, L., Lim, S. H., & Lim, W. Y. R. (2022). A Rasch analysis of students' academic motivation toward Mathematics in an adaptive learning system. *Behavioral Sciences*, *12*(7), 244. https://doi.org/10.3390/bs12070244

Lins, L., Carvalho, F. M., Menezes, M. S., Porto-Silva, L., & Damasceno, H. (2015). Health-related quality of life of students from a private medical school in Brazil. *International Journal of Medical Education*, *6*, 149. doi: 10.5116/ijme.563a.5dec

Petterson, H., & Olson, B. L. (2017). Effects of mindfulness-based interventions in high school and college athletes for reducing stress and injury, and improving quality of life. *Journal of sport rehabilitation*, *26*(6), 578-587.DOI:https;//doi.org/10,1123/jsr.2016-0047

Rowe, A. D., Jackson, D., & Fleming, J. (2023). Exploring university student engagement and sense of belonging during work-integrated learning. *Journal of vocational education & training*, *75*(3), 564-585. https://doi.org/10.1080/13636820.2021.1914134

Scales, P. C., Van Boekel, M., Pekel, K., Syvertsen, A. K., & Roehlkepartain, E. C. (2020). Effects of developmental relationships with teachers on middle-school students' motivation and performance. *Psychology in the Schools*, *57*(4), 646-677. https://doi.org/10.1002/pits.22350

Serdar, E., Harmandar Demirel, D., & Demirel, M. (2021). The Relationship between Academic Procrastination, Academic Motivation and Perfectionism: A Study on Teacher Candidates. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, *20*(4), 140-149. https://orcid.org/0000-0003-1454-022X

Upadyaya, K., & Salmela-Aro, K. (2013). Development of school engagement in association with academic success and well-being in varying social contexts. *European psychologist*. https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000143

Wilson, L. C., & Liss, M. (2022). Safety and belonging as explanations for mental health disparities among sexual minority college students. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, *9*(1), 110. https://doi.org/10.1037/sgd0000421

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]